

Kritik mot Polismyndigheten för brister i dokumentationen av ett omhändertagande enligt 13 § polislagen

---

Beslutet i korthet: En man omhändertogs enligt 13 § polislagen för att han störde den allmänna ordningen. JO konstaterar att polisens dokumentation av omhändertagandet har varit bristfällig i flera avseenden. Polisen har inte dokumenterat grunderna för omhändertagandet på ett fullständigt sätt och inte alls dokumenterat ett förhör som hållits med den omhändertagne. Polisen har inte heller dokumenterat den fortlöpande prövningen av förutsättningarna för frigivning. Det saknas även dokumentation bl.a. av om den omhändertagne informerats om anledningen till frihetsberövandet och sin rätt att kontakta en närstående. Polismyndigheten kritiserar för bristerna.

Polismyndigheten har vid flera tillfällen under det senaste året kritiserats av JO för bristfällig dokumentation i samband med frihetsberövanden. JO anför att dokumentationsbrister påverkar förtroendet för polisen på ett negativt sätt och innebär att det med visst fog kan ifrågasättas om en åtgärd har genomförts i enlighet med de regler som gäller. JO anför vidare att det inte är godtagbart att en myndighets åtgärder inte kan kontrolleras i efterhand av det skälet att vidtagna åtgärder inte har dokumenterats. Att dokumentationen är bristfällig framstår enligt JO som särskilt betänkligt när det rör sig om ingripande åtgärder av det slag som ofta förekommer i polisens verksamhet. Det kan enligt JO finnas anledning för Polismyndigheten att påminna all polispersonal om vikten av fullständig dokumentation i polisens verksamhet.

I beslutet anför JO också att det är polisens ansvar att se till att man kan göra sig förstådd i den utsträckning som krävs för att utföra en tjänsteåtgärd och att det är viktigt att polisen också förstår och kan ta till sig besked och önskemål från den som är föremål för ett polisingripande. Vid behov ska polisen anlita en tolk. Om den som är frihetsberövad begär att polisen ska anlita en tolk men polisen bedömer att en tolk inte är nödvändig bör begäran och polisens bedömning dokumenteras.

Bakgrund

Den 21 augusti 2016 avlägsnades AA av ordningsvakter från en nattklubb i Göteborg. Ordningsvakterna lämnade över AA till en polispatrull i närheten. Polisassistenten BB var förman i polispatrullen. Hon gjorde bedömningen att AA störde den allmänna ordningen och beslutade att omhänderta honom enligt 13 § polislagen.

AA fördes till polisens personintag där polisinspektören CC beslutade att han skulle sättas in i arresten. AA frigavs klockan 7.35. Han hade då varit omhändertagen i drygt fem timmar.

Anmälan

I en anmälan till JO förde AA fram klagomål bl.a. mot att han omhändertogs och hur polisen behandlade honom medan han var omhändertagen. Han invände mot att polisen inte anlätade en tolk trots att han bad om det eftersom han hade svårt att uttrycka sig på svenska, att han inte fick meddela närstående var han befann sig och att han inte fick en filt eller besöka en toalett när han bad om det.

Utredning

Inledning

JO begärde att Polismyndigheten skulle yttra sig över grunden för det tillfälliga omhändertagandet och vilka överväganden som gjordes när det gäller omhändertagandets längd, om det hölls något förhör med AA enligt 16 § polislagen, behandlingen av AA i arresten samt hur AA:s rätt att underrättas om anledningen till omhändertagandet enligt 15 § polislagen och att kontakta närstående enligt 17 a § polislagen hade tillgodosetts och dokumenterats.

Polismyndighetens yttrande

Polismyndigheten (DD) yttrade sig efter att bl.a. de befattningshavare som deltagit i omhändertagandet och tillsynen av AA fått tillfälle att lämna upplysningar. I yttrandet lämnade Polismyndigheten följande redogörelse för händelsen.

[--] Den 21 augusti 2016 besökte AA en nattklubb i Göteborg. Sedan han börjat bråka med några gäster inne på klubben avvisade ordningsvakterna honom. Han vägrade dock att lämna lokalen och ville komma in igen. Han var upprörd över ordningsvakternas beslut. De försökte avvisa honom flera gånger men han vägrade lyssna. Han blev därefter utåtagerande, varpå ordningsvakterna omhändertog honom kl. 2.25 [...]. AA överlämnades till en polispatrull kl. 2.30. Till polisen uppgav han att han skulle gå tillbaka till nattklubben. Förmannen i patrullen konstaterade då att det fanns skäl för omhändertagande och att det förelåg en ordningsstörning. AA fördes därefter till polisstationen. Sedan omhändertagandet anmälts till ansvarig förman, beslutade denne kl. 2.35 att omhändertagandet skulle bestå och att AA skulle tas in i arresten. AA släpptes kl. 7.35. Av protokollet över anbringande av fängsel framgår bl.a. att han i samband med omhändertagandet blev utåtagerande och spände armar och sparkade med benen, varpå han belades med handfängsel. Av slutrapporten framgår att han mestadels låg ner under sin tid i cellen.

I de frågor JO begärt att Polismyndigheten skulle yttra sig anförde Polismyndigheten följande.

Grunden för omhändertagandet enligt 13 § polislagen

Synpunkter från berörda befattningshavare

BB har uppgett bl.a. följande. Varken hon eller polisassistenten EE minns det aktuella ingripandet. Av blanketten framgår dock att grunden för det tillfälliga omhändertagandet var störande av allmän ordning.

[--]

Polisinspektören CC, som tjänstgjorde som arrestbefäl och förman, har bl.a. uppgett att förutsättningarna för omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen var uppfyllda i AA:s fall.

Bedömning

[---] I polisens ingripandeprotokoll är händelseförloppet [...] något knapphändigt beskrivet. Polismyndigheten har dock ingen anledning att ifrågasätta vad ordningsvakterna uppgett om tidigare ordningsstörningar och deras ingripande eller vad polispatrullen har observerat. Mot den bakgrunden får AA anses ha agerat på ett sätt som gjorde att det fanns grund för att ingripa mot honom med stöd av 13 § polislagen. Eftersom ett avvisande eller avlägsnande synes ha varit otillräckligt i det aktuella fallet får det tillfälliga omhändertagandet anses ha varit nödvändigt för att upprätthålla ordningen. Polismyndigheten har inte heller någon anledning att ifrågasätta förmansprövningen. Myndigheten anser således att det har funnits en rättslig grund för själva omhändertagandet.

Omhändertagandets längd

Synpunkter från berörd befattningshavare

CC har uppgett bl.a. följande. Det aktuella omhändertagandet varade i fem timmar. Han minns inte händelsen men omhändertagandets längd brukar främst bero på den omhändertagne själv (t.ex. attityd, uppförande och berusningsgrad). Vaktkonstaplarna informerar löpande polisbefälen om statusen på den omhändertagne. Den informationen ligger sedan till grund för när det är lämpligt att släppa den omhändertagne.

Bedömning

I ärendet saknas närmare uppgifter om vilka överväganden som gjordes när det gäller omhändertagandets längd, vilket förstås är beklagligt. Även om det i efterhand alltid är svårt att sätta sig in i hur en enskild person har upplevt en viss situation anser Polismyndigheten att omhändertagandet av AA möjligen pågick väl lång tid. Därvid har beaktats att han mestadels verkar ha legat ner under sin tid i cellen.

Förhör enligt 16 § polislagen

Synpunkter från berörda befattningshavare

CC har uppgett bl.a. följande. Han höll ett muntligt förhör med AA i samband med att denne kom in till personintaget. Detta var för att han skulle kunna bilda sig en uppfattning av om omhändertagandet skulle bestå eller inte. Vid tiden för omhändertagandet fanns det inte någon fungerande rutin för dokumentation av förhör. Det aktuella förhöret har därför inte dokumenterats.

Poliskommissarien FF har uppgett bl.a. följande. Vid utredningsjouren sektion 2 i polisområde Storgöteborg i region Väst har en muntlig instruktion/påminnelse gått ut till samtliga förundersökningsledare och arrestbefäl om att ett förhör enligt 16 § polislagen ska hållas vid ett omhändertagande enligt 13 § samma lag och att förhöret ska dokumenteras. Det pågår också ett nationellt arbete på Utvecklingscentrum Öst som ska leda till en förändring av de blanketter som i dag används i Formulärportalen för dokumentation av olika frihetsberövanden. Målet är att det bättre och tydligare ska framgå lagstöd för de olika åtgärderna och att det bl.a. ska införas rutiner/fält för att säkerställa att vidtagna åtgärder dokumenteras.

Bedömning

Under beredningen av JO-ärendet har CC uppgett att han höll ett förhör enligt 16 § polislagen, vilket Polismyndigheten inte har någon anledning att ifrågasätta. Däremot finns det anledning att vara kritisk till att förhöret inte har dokumenterats. Som framgår ovan pågår för närvarande ett nationellt arbete inom Polismyndigheten med att förtydliga de rutiner som gäller för omhändertagande så att förhör enligt 16 § polislagen alltid hålls och dokumenteras.

Behandling i arresten

Synpunkter från berörda befattningshavare

De personer som tjänstgjorde i arresten den aktuella natten har uppgett att de inte minns AA:s vistelse.

Bedömning

AA har i sin JO-anmälan uppgett bl.a. följande. Trots att han vid upprepade tillfällen bad arrestpersonalen om att få gå på toaletten sköts toalettbesöket hela tiden upp. Vid flera tillfällen bad han även om en filt eftersom han frös. Han fick inledningsvis veta att det inte fanns någon filt men tilldelades ändå en så småningom.

Förutom en anteckning om ett toalettbesök kl. 3.36 finns det inga uppgifter om AA:s upprepade önskemål om att få gå på toaletten och om att få en filt, vare sig i slutrapporten eller i övrigt. Personalen har inte heller längre något minne av hans vistelse i arresten. Mot den bakgrunden är det svårt att dra några slutsatser om vad som förekommit och om något fel begåtts. Att dokumentationen inte kan ge något klart besked i den delen är förstås beklagligt.

Underrättelse enligt 15 § polislagen

Synpunkter från berörd befattningshavare

CC har uppgett bl.a. följande. Han informerade AA om anledningen till omhändertagandet i samband med att denne kom till personintaget. Han informerar muntligen alla personer han tar emot varför de är just på intaget. Oavsett språkförbistringar ser han alltid till att de som förs in förstår varför. Informationen lämnas antingen på svenska, engelska eller något annat språk som personalen kan. Skulle det krävas tar han hjälp av en tolk via telefon. I det aktuella fallet bedömde han att detta inte var nödvändigt. AA blev underrättad om både anledningen till omhändertagandet och beslutet att omhändertagandet skulle bestå. Alla personer som blivit omhändertagna enligt polislagen blir dessutom alltid informerade och får grunden för omhändertagandet uppläst för sig i samband med frisläppandet. I det här fallet dokumenterades inte den muntliga underrättelsen.

Bedömning

Polismyndigheten har ingen anledning att ifrågasätta CC:s uppgift om att AA underrättades om anledningen till omhändertagandet vid ankomsten till personintaget. Däremot är det en brist att det inte finns någon dokumentation i den delen. Det är oklart om AA fick någon information i frågan dessförinnan.

Den som har omhändertagits bör förstås underrättas om anledningen till omhändertagandet på ett språk som han eller hon förstår. Huruvida det finns ett verkligt behov av tolk får prövas från fall till fall. AA har i sin JO-anmälan uppgett att han bad om en tolk som kunde förklara anledningen till omhändertagandet eller i vart fall ville få hjälp av sin fru så att hon kunde översätta informationen åt honom. CC har uppgett att han bedömde att AA

förstod vad han sa och således inte behövde någon tolk. Om den bedömningen är riktig är svårt för Polismyndigheten att ha någon uppfattning om. Myndigheten anser dock att ett behov av tolk om möjligt bör prövas i en liberal anda. (Se t.ex. JO 3965-1995.) Att det inte finns någon dokumentation i denna del är förstås beklagligt.

Kontakt med närstående enligt 17 a § polislagen

Synpunkter från berörda befattningshavare

CC har uppgett bl.a. följande. Han brukar alltid fråga alla som kommer in till personintaget om polisen ska kontakta anhörig [...]. Han ser ingen anledning till att han inte skulle ha tillfrågat AA samma sak. Han är alltid tydlig med att det är han eller någon annan insatt kollega som kommer att ringa de anhöriga. Många vill inte acceptera detta utan avstår hellre kontakten. Eftersom det har gått lång tid sedan omhändertagandet minns han inte om det skedde någon underrättelse. Han kan inte hitta någon dokumentation i frågan.

FF har uppgett bl.a. följande. Som angetts ovan pågår ett nationellt arbete med att förbättra blanketterna för dokumentation av olika frihetsberövanden. När det gäller dokumentationen av om en frihetsberövad har tillfrågats om han eller hon vill att en anhörig ska kontaktas finns det sedan tidigare en "kryssruta" på det avviseringsblad som används där det ska dokumenteras att den frihetsberövade har tillfrågats.

Bedömning

Det kan konstateras att CC inte minns om AA fick någon information om rätten att få en närstående underrättad om ett frihetsberövande och vilken inställning denne i så fall hade. Han har dock uppgett att han alltid brukar informera i frågan. AA har i sin JO-anmälan uppgett att han bad att få kontakta sin fru men att han inte fick det. CC menar att det inte är helt ovanligt att en frihetsberövad avstår från kontakt när denne inte får ringa själv. Det är svårt att ha någon uppfattning om vad som faktiskt förevarit i denna del. Att dokumentationen inte kan ge något klart besked är förstås inte acceptabelt. Polismyndigheten kommer att förtydliga de rutiner som rör underrättelse till intagnas närstående.

Rättslig reglering

Omhändertagande enligt 13 § polislagen

Om en person genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna får polisen avvisa eller avlägsna personen från ett visst område eller utrymme, när det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avvärras. Om ett avvisande eller ett avlägsnande är otillräckligt för att det avsedda resultatet ska uppnås, får personen tillfälligt omhändertas. (Se 13 § polislagen.)

En förutsättning för att någon ska kunna avvisas, avlägsnas eller omhändertas vid ordningsstörning är alltså att han eller hon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen. För att bestämmelsen ska få tillämpas krävs att personens uppträdande innefattar ett angrepp på ett ordningsintresse av betydelse för allmänheten eller annars från allmän synpunkt. Frågan om ett visst uppträdande stör den allmänna ordningen får inte avgöras från den begränsade synpunkten att uppträdandet för den enskilde polisen framstår som obekvämt eller olämpligt. Endast den omständigheten att en person vägrar att lyda en tillsägelse

av en polis innebär t.ex. inte att han eller hon stör den allmänna ordningen. Det avgörande i en sådan situation är vilka följder från ordningssynpunkt som en bristande efterrättelse kan antas medföra. (Se Berggren och Munck, Polislagen, Zeteo 1 juni 2017, kommentaren till 13 § polislagen.)

Om polisen redan från början gjort bedömningen att ett avlägsnande eller avvisande inte är tillräckligt för att uppnå det avsedda syftet med ingripandet kan ett direkt omhändertagande undantagsvis bli nödvändigt. I ett sådant fall bör det framgå av dokumentationen av omhändertagandet vilka omständigheter som motiverat detta. (Se Berggren och Munck, a.st.)

Den polis som har verkställt ett omhändertagande ska så skyndsamt som möjligt anmäla åtgärden till sin förman. Har omhändertagandet inte redan upphört ska förmannen omedelbart pröva om det ska bestå. (Se 15 § polislagen.)

Den som omhändertagits ska förhöras så snart som möjligt och ska friges snarast möjligt efter förhöret. Ingen får hållas kvar längre än sex timmar. (Se 16 § polislagen.) Förhöret bör om möjligt hållas i ett sådant skede att det kan läggas till grund för den prövning av omhändertagandet som förmannen ska göra enligt 15 §. Förhöret ska i första hand avse de faktiska omständigheter som föranlett omhändertagandet. Det ska redovisas skriftligen med uppgifter om vem som har varit förhørsledare och om när förhöret har hållits. Förutsättningarna för frigivande ska bedömas fortlöpande. Avsikten är att omhändertagandet ska vara betydligt kortare än den i lagen angivna maximitiden. (Se Berggren och Munck, a.a., kommentaren till 16 §.)

Underrättelse om anledningen till omhändertagandet

Den som omhändertagits med stöd av polislagen ska så snart som möjligt underrättas om anledningen till omhändertagandet. Polismyndigheten bör dokumentera att underrättelsen lämnats. (Se 15 § polislagen och kommentaren till bestämmelsen i Berggren och Munck, a.a.)

Även i samband med att den omhändertagne tas in i en polisarrest ska han eller hon informeras om anledningen till frihetsberövandet (se 1 kap. 4 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om polisarrest PMFS 2015:7, FAP 102-1).

Underrättelse till närstående om omhändertagandet

En underrättelse om ett omhändertagande ska lämnas till den omhändertagnes närstående om han eller hon begär det eller det annars finns skäl för det (17 a § polislagen).

Den som berövats friheten på annan grund än misstanke om brott ska i anslutning till att han eller hon tas in i en förvaringslokal få tillfälle att underrätta närstående om var han eller hon befinner sig, om inte särskilda skäl talar mot det (3 § häktesförordningen).

Polismyndigheten ska på eget initiativ informera om och erbjuda den omhändertagne möjlighet att kontakta närstående. Skulle ordnings- eller säkerhetsskäl hindra detta, ska polisen fråga den omhändertagne om han eller hon vill att man från myndighetens sida lämnar underrättelsen. Från rättssäkerhetssynpunkt är det väsentligt att uppgifter i frågan om underrättelse till närstående dokumenteras. Det gäller t.ex. att information har lämnats till den frihetsberövade och dennes inställning till en underrättelse, samt att underrättelse lämnats eller grunderna för att underrättelse inte lämnats. (Se JO 2013/14 s. 222, dnr 2293-2012, och prop. 2007/08:47 s. 21.)

Tolk

Av 8 § förvaltningslagen framgår att en myndighet bör använda tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska. Bestämmelsen gäller inte vissa myndigheters brottsbekämpande verksamhet, men kan tillämpas även där (se 32 § förvaltningslagen, kommentarerna till 8 och 32 §§ förvaltningslagen i Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen, Zeteo 31 maj 2010, och JO 1999/2000 s. 127, dnr 2665-1998).

I 2 § häktesförordningen anges uttryckligen att information om verkställighetens innebörd ska lämnas på ett språk som den intagne förstår.

Behandlingen av den som är omhändertagen

Bestämmelser om behandling av den som är omhändertagen och förvaras i polisarrest finns främst i häkteslagen. Som en allmän utgångspunkt anges där att varje intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med ett frihetsberövande (1 kap. 4 § häkteslagen).

En intagen ska ha möjlighet att dagligen sköta sin personliga hygien och få nödvändig utrustning för detta ändamål (se 3 kap. 2 § PMFS 2015:7, FAP 102-1). JO har uttalat att en intagen normalt ska ges möjlighet att uträtta sina behov på en toalett. Det är godtagbart att en intagen ibland kan behöva vänta på att få besöka toaletten, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl eller på grund av arrestantvakternas arbetsbelastning. (Se JO:s beslut den 22 juni 2017, dnr 4945-2016.)

Dokumentation

Protokoll ska föras över ingripanden som innebär att någon omhändertas. Av protokollet ska det framgå vem som har fattat beslutet om ingripandet, grunden för beslutet och tidpunkten när det har fattats, vem eller vilka som har deltagit i ingripandet, vem eller vilka som ingripandet har riktat sig mot, tiden för ingripandet samt vad som i övrigt har förekommit vid ingripandet. (Se 27 § polislagen.)

För intagna i polisarrester ska det föras en journal i form av ett arrestantblad eller omhändertagandeblad. I denna ska alla beslut som har fattats samt viktiga händelser och väsentliga uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder

avseende den intagne dokumenteras. Även uppgifter om omständigheter i övrigt som är av betydelse för vistelsen i arresten ska dokumenteras. Dokumentationen ska ske så snart som möjligt. (Se 2 kap. 2 och 3 §§ PMFS 2015:7, FAP 102-1.)

Bedömning

Omhändertagandet av AA enligt 13 § polislagen

I protokollet över ingripandet mot AA har som grund för omhändertagandet angetts att han störde den allmänna ordningen. Med detta avses ett uppträdande som innefattar ett angrepp på ett ordningsintresse av betydelse för allmänheten eller annars från allmän synpunkt. Av utredningen framgår att BB fick information av ordningsvakterna bl.a. om att AA blivit avvisad från en nattklubb men vägrat att lämna den, att han försökt att ta sig in på nattklubben igen och att AA varit upprörd och utåtagerande mot ordningsvakterna. Av utredningen framgår vidare att BB i samband med ingripandet antecknade att AA uppgav till poliserna att han hade för avsikt att gå tillbaka till nattklubben, och att han var utåtagerande även mot dem. Mot bakgrund av det som kommit fram har jag inget att invända mot bedömningen att AA störde den allmänna ordningen.

En förutsättning för att någon ska kunna omhändertas enligt 13 § polislagen är att det är otillräckligt att han eller hon avvisas eller avlägsnas från platsen. Av den dokumentation som upprättades i anslutning till ingripandet framgår inte vilka överväganden BB gjorde i frågan om situationen hade kunnat lösas genom att AA avlägsnades från platsen. Det som kommit fram i utredningen ger inte ett tillräckligt underlag för att jag ska kunna uttala mig om den saken. Jag vill dock understryka att det alltid måste framgå av dokumentationen av ett omhändertagande vilka omständigheter som motiverat ingripandet och varför ett avlägsnande inte varit tillräckligt.

Förhör enligt 16 § polislagen och underrättelse om anledningen till omhändertagandet

CC har uppgett att han höll ett förhör med AA i samband med att denne kom in till personintaget. Syftet med förhöret var att han skulle kunna bilda sig en uppfattning av om omhändertagandet skulle bestå. Han har också uppgett att han i samband med förhöret informerade AA om anledningen till frihetsberövandet. AA har angett att en polischef pratade med honom på polisstationen, och jag har mot den bakgrunden ingen anledning att ifrågasätta att det hölls ett förhör med AA. Det har inte heller kommit fram något som ger anledning till slutsatsen att AA inte skulle ha informerats om anledningen till frihetsberövandet. Det är dock en brist att CC inte dokumenterade att han utförde dessa åtgärder.

Underrättelse till närstående

AA har gjort gällande att han bad att polisen skulle kontakta hans fru men att polisen inte gjorde det. CC har anfört att han alltid brukar fråga den som är frihetsberövad om han eller hon vill att polisen ska kontakta en anhörig och att

han inte ser någon anledning till att han inte skulle ha frågat AA om det. Han minns dock inte om någon underrättelse lämnades till AA:s närstående och han har inte kunnat hitta någon dokumentation om det.

Jag har inte ett tillräckligt underlag för att kunna dra någon slutsats i denna del. Det är dock en brist att CC inte dokumenterade om AA fått information om rätten att få underrätta en närstående om att han frihetsberövats, vilken inställning han hade till att en underrättelse lämnades och om polisen gjorde det. Jag återkommer nedan till AA:s uppgift om att han bad polisen att kontakta hans fru.

Tolk

AA har gjort gällande att han förklarade för CC att han hade svårt att uttrycka sig på svenska och därför ville få hjälp av en tolk eller av sin fru men att han inte fick det. CC har anfört att han alltid ser till att den han talar med förstår den information som lämnas. Vid behov tar han hjälp av en tolk, men han bedömde att det inte var nödvändigt i detta fall.

Det är av grundläggande betydelse att en omhändertagen person förstår bl.a. en underrättelse enligt 15 § polislagen om anledningen till omhändertagandet och det som sägs i ett förhör som hålls enligt 16 § samma lag. Jag har tidigare framhållit att det är polisens ansvar att se till att man kan göra sig förstådd i den utsträckning som krävs för att utföra en tjänsteåtgärd på ett korrekt sätt (se mitt beslut den 25 oktober 2016, dnr 4801-2015). Det är självfallet viktigt att polisen också förstår och kan ta till sig de besked och önskemål som lämnas av den som är föremål för ett polisingripande. Enligt min mening är det självklart att polisen vid behov ska anlita tolk i bl.a. sådana situationer som nämnts ovan. Som Polismyndigheten angett måste behovet av en tolk dock bedömas från fall till fall. Om den som är frihetsberövad begär att polisen ska anlita en tolk men polisen bedömer att en tolk inte är nödvändig bör begäran och polisens bedömning dokumenteras.

Det är en brist att CC inte dokumenterade att AA begärde att polisen skulle anlita en tolk och vilka överväganden han gjorde när han bedömde att detta inte var nödvändigt. I avsaknad av sådan dokumentation har jag inte ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma om en tolk borde ha anlåtats.

Jag har ingen anledning att ifrågasätta AA:s uppgift om att han bad polisen att kontakta hans fru. Det framstår dock som att CC inte uppfattade detta önskemål. Om det berodde på språkförbistring eller något annat ger utredningen inget besked om.

Längden på omhändertagandet

AA var omhändertagen i drygt fem timmar. CC har anfört att längden på ett omhändertagande normalt främst beror på den omhändertagne själv och att arrestpersonalen löpande lämnar honom information om de omhändertagna som han lägger till grund för en bedömning av om en omhändertagen kan friges.

Varken av protokollet över omhändertagandet eller av de inblandade befattningshavarnas yttranden framgår vilka överväganden som gjordes av förutsättningarna för frigivning av AA.

I likhet med Polismyndigheten ifrågasätter jag om inte omhändertagandet pågick under väl lång tid. AA var omhändertagen för att han inte skulle återvända till den nattklubb han hade varit på under kvällen och fortsätta att störa den allmänna ordningen där. I slutrapporten över omhändertagandet finns inte några anteckningar om att det beteende som AA uppvisade i samband med omhändertagandet skulle ha fortsatt sedan han placerats i cellen. Tvärtom tycks han ha legat ned under större delen av tiden där.

Eftersom det saknas dokumentation om vilka fortlöpande överväganden som gjordes av förutsättningarna för frigivning går det inte dra någon slutsats om det hade varit möjligt att frige AA tidigare än som skedde. I jämförelse med de övriga dokumentationsbrister som förekommit under handläggningen är denna brist särskilt allvarlig eftersom den rör en så central fråga som förutsättningarna för det fortsatta frihetsberövandet.

Behandlingen av AA under omhändertagandet

AA har gjort gällande att han inte fick besöka en toalett trots att han bad om det flera gånger. Av slutrapporten framgår att AA fick besöka en toalett ca 40 minuter efter att han placerades i cellen. Av dokumentationen framgår inte om AA därefter begärde att få använda toaletten vid ytterligare något tillfälle.

AA har också uppgett att han bad om en filt eftersom han frös, att han fick veta att det inte fanns någon, men att han så småningom fick en filt. Det finns dock inte någon dokumentation eller någon annan utredning om detta.

Det som har kommit fram ger inte grund för att rikta någon kritik mot Polismyndigheten för behandlingen av AA under omhändertagandet. Jag vill dock framhålla vikten av noggrann dokumentation av de beslut som fattas under ett frihetsberövande och de åtgärder som vidtas avseende den intagne.

Kritik mot Polismyndigheten för bristande dokumentation

Det är ett grundläggande krav ur rättssäkerhets- och kontrollsynpunkt att beslut och åtgärder dokumenteras i enlighet med de bestämmelser som gäller.

Polismyndigheten ska kritiseras för de dokumentationsbrister som genomgående präglat handläggningen och som konstaterats ovan. Bristerna har bl.a. inneburit att grunderna för omhändertagandet inte dokumenterades på ett fullständigt sätt och att det saknas dokumentation av den fortlöpande prövningen av förutsättningarna för frigivning. Detsamma gäller det förhör som hölls enligt 16 § polislagen, om AA fått information enligt 15 § polislagen, om AA fått information om rätten att underrätta närstående enligt 17 a § polislagen och hans inställning i den frågan, om AA:s närstående underrättades eller inte

och vilka överväganden som gjordes i frågan om det var nödvändigt att anlita en tolk.

Jag har i flera andra beslut under 2016 och 2017 kritiserat Polismyndigheten för bristfällig dokumentation i samband med frihetsberövanden (se t.ex. mina beslut den 21 oktober 2016, dnr 6386-2015, den 9 mars 2017, dnr 6542-2015, och den 22 juni 2017, dnr 4945-2016). Dokumentationsbrister påverkar förtroendet för polisen på ett negativt sätt och innebär att det med visst fog kan ifrågasättas om en åtgärd har genomförts i enlighet med de regler som gäller.

Bristerna omöjliggör också en effektiv tillsyn. Det är inte godtagbart att en myndighets åtgärder inte kan kontrolleras i efterhand av det skälet att vidtagna åtgärder inte har dokumenterats. Att dokumentationen är bristfällig framstår som särskilt betänkligt när det rör sig om ingripande åtgärder av det slag som ofta förekommer i polisens verksamhet.

Jag ser positivt på att Polismyndigheten genomför ett nationellt arbete med att förtydliga rutinerna för omhändertaganden så att förhör enligt 16 § polislagen alltid hålls och dokumenteras och med att förbättra de blanketter som används för dokumentation av frihetsberövanden. Det kan också finnas anledning för Polismyndigheten att påminna all polispersonal om vikten av fullständig dokumentation i polisens verksamhet.

Ärendet avslutas.